

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น

Desired Characteristics Portrayed in Youth Literature

“The Boy Who Does Not Know How to Paint Blue Color”

จรรยา คำมาเร็ว วชิรินทร์ แก่นจันทร์* เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์*
Janya Khammareaw* Vajrindra Kaencandra* Premvit Vivattanaseth
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยพะเยา

Received: 25/10/2022, Revised: 16/12/2022, Accepted: 23/06/2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ครั้งที่ 13 ประจำปี 2559 โดยใช้กรอบแนวคิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มาวิเคราะห์ แล้วนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์พบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งหมด 7 ประการ ได้แก่ 1) คุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์สุจริต ตัวละครได้แสดงผ่านบทสนทนาที่ตัวละครพูดแต่ความจริง รวมถึงแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างตรงไปมาต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ 2) คุณลักษณะด้านความมีวินัย ตัวละครปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน กฎจราจร และข้อตกลงในฐานะลูกที่ดีของพ่อแม่ 3) คุณลักษณะด้านการใฝ่เรียนรู้ ตัวละครมีความพยายามใฝ่เรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ภายใต้ข้อจำกัดของร่างกายที่ผิดปกติ 4) คุณลักษณะด้านการอยู่อย่างพอเพียง ตัวละครมีเหตุผล มีความรอบคอบในการใช้จ่ายโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น 5) คุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ตัวละครมีความทุ่มเทและตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จ 6) คุณลักษณะด้านรักความเป็นไทย ตัวละครปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี และมีมารยาท และ 7) คุณลักษณะด้านการมีจิตสาธารณะ เนื้อหากล่าวถึงการบริจาคทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จึงอาจกล่าวได้ว่านวนิยาย เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น นอกจากจะนำเสนอเนื้อหาที่มุ่งให้เพลิดเพลินแล้ว ยังสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

คำสำคัญ: คุณลักษณะอันพึงประสงค์, วรรณกรรมเยาวชน, หลักสูตรแกนกลาง

Abstract

The purpose of this article was to analyze the eight desirable characteristics depicted in 13th Wan Kaew Award winning youth literature of B.E. 2559 entitled The Boy Who Does Not Know How to Paint Blue Color. The eight desirable characteristics of the Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education were employed as the study's analytical framework. The results were presented descriptively.

The study revealed that there were seven types of desired characteristics found as follows: 1) honesty and integrity that was portrayed via the trustworthy conversations of the

main character and the sincere behaviors responded to different situations: 2) self-discipline that could be seen from the character who followed the school's regulations, the traffic rules, and the agreements made for the purpose of being a good child of his parents: 3) avidity for learning which was depicted when the character tried to learn many things despite his physical restrictions: 4) applying principles of sufficiency Economy Philosophy in one's way of life when the character was being reasonable and thoughtful toward his spending without bothering other people: 5) dedication and commitment to work from which the character dedicated his time and effort in order to get his assignments done: 6) cherishing Thai nationalism which was seen when the character followed Thai customs and cultures, and exhibited graciousness: and 7) public-mindedness that was elaborated by depicting the donations of personal belongings for the public affairs. From the findings, it is evident that despite providing entertainment to the readers, The Boy Who Does Not Know How to Paint Blue Color is embedded with the desired characteristics of the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551

Keywords: desired characteristics, youth literature, the basic education core curriculum

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เป็นกรอบในการฝึกอบรมเด็กเยาวชนทั้งในด้านคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เกิดความเสื่อมถอย ผู้คนในสังคมละเลยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อันจะเห็นได้จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นตามสื่อต่าง ๆ อีกทั้งยังมีผลสำรวจจากกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2550, หน้า 15-16) ได้ระบุไว้ในภาพรวมว่าสังคมละเลยต่อการฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ทั้งด้านศีลธรรมคุณธรรม จริยธรรม ปัญหาความเสื่อมถอยทางศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามระบบวิถีชีวิตที่ดีงามของคนไทย สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 11 (2555, หน้า 42) บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างยั่งยืน ที่ได้ประเมินความเสี่ยงของปัญหาในสังคมไทยในเรื่องความเสื่อมถอยทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมไทย ส่งผลให้สถาบันทางสังคมมีแนวโน้มอ่อนแอ คนในสังคมขาดความไว้วางใจ เชื่อใจ ขาดการมีส่วนร่วมทางสังคม เป็นปัญหาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้อีกทั้งยังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560, หน้า 43) กล่าวว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ

จากข้อมูลข้างต้นทำให้สังคมไทยต้องกลับมาให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานของคนใน สังคมมากขึ้น จะเห็นได้จากการประกาศในบทบัญญัติค่านิยมหลักคนไทย 12 ประการ เพื่อเป็นแนวทางในการ ปฏิบัติตนของคนในสังคม ยังรวมไปถึงการบรรจุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ลงในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานอีกด้วย จึงกล่าวได้ว่าปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมที่เสื่อมถอย ส่วนหนึ่งเป็นเหตุมาจากการ ละเลยในการอบรมเด็กและเยาวชน นำไปสู่การเกิดปัญหาในสังคมซึ่งสะท้อนให้เห็นในรูปแบบของ พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ไม่เคารพต่อกฎหมายหรือเหตุการณ์ที่ปรากฏในสังคม กระทรวงศึกษาธิการจึงเป็น

หน่วยงานหลักที่ต้องเข้ามากำกับดูแลเรื่องดังกล่าวอย่างใกล้ชิด โดยมอบหมายให้บุคลากรทางการศึกษาทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหา ทางแก้ไขหนึ่งคือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผ่านวรรณกรรมเยาวชน

วรรณกรรมย่อมสัมพันธ์กับสังคม วรรณกรรมสะท้อนประสบการณ์ชีวิตในยุคสมัย (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2542, หน้า 5 อ้างอิงใน Shi Weihong, 2558, หน้า 1) จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะงานเขียนที่ใกล้ชิดกับเยาวชน ซึ่งเป็นสื่อสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคม วรรณกรรมเหล่านั้นได้รับการยอมรับว่ามีคุณค่า ด้วยวิธีการคัดเลือกและคัดสรรจากหน่วยงาน ที่ได้รับการรับรองจากทางภาครัฐและเอกชน เชื่อว่าเนื้อหาของวรรณกรรมจะปลูกฝังความคิดและทัศนคติที่ดีให้แก่เยาวชน วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับความนิยมเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี เพราะเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อนเข้าใจง่าย สร้างเสริมจินตนาการได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังมีการสอดแทรกคุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรมไว้ในเนื้อหาผ่านฉาก ลักษณะและพฤติกรรมของตัวละคร บทสนทนา รวมถึงเนื้อเรื่อง ด้วยเหตุนี้วรรณกรรมจึงมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เยาวชน

วรรณกรรมเยาวชน เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น งานเขียนของรุจรวี นาเอก (2561) มีความโดดเด่นด้านเนื้อหา นำเสนอตัวละครที่มีความบกพร่องทางร่างกายคือตาบอดสี ความบกพร่องดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้วิชาศิลปะและทำให้ตัวละครไม่กล้าที่จะทำในสิ่งที่ตนเองรัก แต่ก็สามารถก้าวข้ามผ่านข้อจำกัดเหล่านั้นได้โดยการยอมรับความเป็นจริงและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค นับเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องต่อความรู้สึกของตนเองและใฝ่เรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกแนวคิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์อื่น ๆ ทั่วตลอดทั้งเรื่อง วรรณกรรมเยาวชนเรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยศึกษาจากวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น เพื่อชี้ให้เห็นว่า วรรณกรรมเยาวชนนั้นได้สอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใดบ้าง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น ของรุจรวี นาเอก (2561) วรรณกรรมเยาวชน รางวัลแว่นแก้ว ครั้งที่ 13 ประจำปี 2559

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านข้อมูล

นวนิยายที่นำมาศึกษา คือ นวนิยาย เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น วรรณกรรมเยาวชน รางวัลแว่นแก้ว ครั้งที่ 13 ประจำปี 2559

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ คุณลักษณะ ข้อ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คุณลักษณะ ข้อที่ 2) ซื่อสัตย์สุจริต คุณลักษณะข้อที่ 3) มีวินัย คุณลักษณะ ข้อที่ 4) ใฝ่เรียนรู้ คุณลักษณะ ข้อที่ 5) อยู่อย่างพอเพียง คุณลักษณะ ข้อที่ 6) มุ่งมั่นในการทำงาน คุณลักษณะ ข้อที่ 7) รักความเป็นไทย คุณลักษณะ ข้อที่ 8) มีจิตสาธารณะ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่ปรากฏในนวนิยาย เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอผลการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ
2. การรวบรวมข้อมูล ดังนี้
 - 2.1 อ่านวรรณกรรมเยาวชน ประเภทนวนิยาย เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น ของรุจรวี นาเอก (2561) วรรณกรรมเยาวชน รางวัลแว่นแก้ว ครั้งที่ 13 ประจำปี 2559
 - 2.2 รวบรวมข้อมูลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ครั้งที่ 13 ประจำปี 2559
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ผู้วิจัยวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน โดยอ้างอิงจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 7) ผ่านลักษณะพฤติกรรมของตัวละคร บทสนทนา และการบรรยายเหตุการณ์
4. การสรุปและอภิปรายผล
5. การนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน ประเภทนวนิยาย เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น ของรุจรวี นาเอก (2561) รางวัลแว่นแก้ว ประจำปี 2559 ผลการวิเคราะห์พบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งสิ้น 7 คุณลักษณะ

1. คุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์สุจริต

วรรณกรรมเยาวชน เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าเป็นปรากฏพฤติกรรม เหตุการณ์ สถานการณ์ ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ตัวละครยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งกาย วาจา ใจ ดังนี้

“งานทุกชิ้นก็ตั้งใจทำ” ครูรุ่งเสริม “มีความคิดสร้างสรรค์ ครูชอบภาพนี้ที่หนูเอามาแม่พิมพ์จุ่มสีมากกว่าสามสี ใจกล้าดี ครูนี้กว่าหนูจะเป็นคนซื่อสัตย์สุจริตอีก” คำชมของครูเรียกความมั่นใจคราตรากลับมา ครามดีใจมากที่ครูรุ่งชอบภาพวาดของเขา หัวใจ ครามพองฟูไปด้วยคำชื่นชม เขามีความสุขอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน

“ตรงนั้นเพื่อนช่วยครับ” ครามบอกตามตรง เจ้าของความคิด คือ ขมิ้น เขาซึ่งแยกความแตกต่างของสีไม่ออกได้ขมิ้นช่วยเสนอว่าลองใช้สีสามสีมาทา โดยเลือกจากสีที่ครามเห็นชัดที่สุด รองลงมาสีที่เธอเลือกและสามคือสีที่เข้ากัน ก่อนปัดที่กระดาษเรียงกันเป็นกลีบดอกไม้สามสีในจินตนาการของทั้งสองคน

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 92)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ของตัวละครคราม ที่ยอมรับว่างานที่ครูสั่งนั้น คราม ไม่ได้ทำเองทั้งหมดแต่มีเพื่อนคอยช่วย ดังจะเห็นได้จากข้อความ “ตรงนั้นเพื่อนช่วยครับ ครามบอกตามตรง” นอกจากแสดงให้เห็นความซื่อสัตย์ ตัวละครดังกล่าวยังให้ข้อมูลตามความเป็นจริง เพื่อเป็นการกล่าวชื่นชมเพื่อนที่คอยช่วยเหลือ ดังจะเห็นได้จากข้อความ “เจ้าของความคิด คือ ขมิ้น ขมิ้นช่วยเสนอว่าลองใช้สีสามสีมาทา” ซึ่งลักษณะและพฤติกรรมดังกล่าวนี้ว่าเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความซื่อสัตย์

“เขาบอกไปตามตรงเรื่องภาพท้องฟ้าที่เขาวาด เมื่อครูรุ่งเตือนเข้าเรื่องภาพ
ที่จะส่งประกวด เธอเห็นครามวาดภาพท้องฟ้ามากมาย และท้องฟ้าเหล่านั้นก็สวยงาม
ครามเป็นเด็กตั้งใจ ภาพออกมาสวยแทบทุกภาพ แต่ถึงอย่างนั้น เมื่อถึงเวลาใกล้เข้ามา
เด็กชายกลับลังเล

“ทำไมล่ะจ๊ะ” ครูถาม

“ผมรู้สึกว้าว...นั่นไม่ใช่ท้องฟ้าของผม”

“ส่ง ๆ ไป เถอะน่า” อัคริซิกอุณ “นายวาดดีจะตาย ยังไงต้องได้ชักรางวัล”

“แต่หัวข้อมันคือ ‘ท้องฟ้าของฉัน’ ไม่ใช่หรือ” ครามย้ำถึงความจริงตรงนี้

“เราไม่อยากโกหกกรรมการนี้นะว่านี่คือท้องฟ้าของเรา”

ครูถอนหายใจในความเถรตรงของคราม จริงอยู่ หัวข้อระบุไว้เช่นนั้น

และครามเป็นเด็กซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมาต่อกฎเกณฑ์และเหตุผลของเขาก็ฟังขึ้น

ถ้าไม่ใช่ท้องฟ้าของเขาต่อให้ได้รางวัลมา ครามจะรู้สึกผิดที่ต้องโกหกคนอื่นอยู่ดี”

(จรรวี นาเอก, 2561, หน้า 133-134)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความลังเลที่เกิดขึ้นในจิตใจ เพราะความเป็นจริงที่ตัวละครมองเห็น
ท้องฟ้าที่ไม่ใช่สีฟ้า จะเห็นได้จากข้อความ “แต่หัวข้อมันคือ ‘ท้องฟ้าของฉัน’ ไม่ใช่หรือ” ซึ่งแสดงให้เห็นถึง
ความซื่อสัตย์ของตัวละครที่มีต่อความรู้สึกของตนเอง โดยตัวละครพยายามอธิบายกับเพื่อนถึงความเป็นจริง
และตัวละครยังแสดงพฤติกรรมความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น จะเห็นได้จากบทสนทนาของตัวละคร “เราไม่อยากโกหก
กรรมการนี้นะว่านี่คือท้องฟ้าของเรา” ซึ่งลักษณะและพฤติกรรมดังกล่าวนี้ว่าเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ด้านความซื่อสัตย์

2. คุณลักษณะด้านความมีวินัย

ตัวละครเอกเป็นเยาวชนและเป็นนักเรียนที่อยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง เขาปฏิบัติตนอยู่ในข้อตกลง
กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคมเสมอสิ่งเหล่านั้นแสดงออกผ่านพฤติกรรมหรือ
การกระทำของตัวละคร

ครูจัดให้ครามยืนอยู่ต้นแถวเพราะตัวเล็ก เด็กน้อยยืนตัวตรง ไม่กล้ากระดุกกระดิก
เปล่งเสียงร้องเพลงชาติตะกุกตะกักสวดมนต์ตามกระต่อนกระแท่นและกล่าวคำปณิธานตนที่
ไม่มีความหมายไปด้วยใจหวาดหวั่น จนเมื่อครูใหญ่ก้าวออกมาอยู่หน้าไม้ ซึ่งเห็นได้ลิบ ๆ

จากหน้าห้อง ร่างของครูเล็กจิ๋วจนครามพยายามเขย่งก็ยังมองไม่เห็นไม่ถนัด จึงต้องขมใจอยากรู้
ยืนเงียบ ๆ ตามคำสั่งครู ‘ห้ามพูดกันในแถวนะ’ เขาทำตามอย่างเคร่งครัด

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 8)

ตัวละครครามปฏิบัติตามคำสั่งของครูอย่างเคร่งครัด โดยจะเห็นได้จากข้อความ “ครูจัดให้ครามยืนอยู่
ต้นแถวเพราะตัวเล็ก เด็กน้อยยืนตัวตรง ไม่กล้ากระดุกกระดิก” และยังปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ในการ
ร้องเพลงชาติ สวดมนต์ และกล่าวคำปฏิญาณตน พฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมเลียนแบบด้านความมีวินัยที่
เกิดขึ้นจากการรับรู้จากสังคม

กิจวัตรประจำวันตั้งทุกคนทยอยพากันไปโรงอาหาร ต่อแถวยาวเหยียดเพื่อตักอาหารใส่ถาดหลุม
แม่ครัวประจำโรงเรียนเป็นคนตักให้ ใครอยากได้เพิ่มก็เอ่ยปากขอได้ เมื่อได้อาหารครบ มีข้าว
มีกับและของหวานประจำวัน ก็จะทยอยไปนั่งตรงโต๊ะยาวที่ละคนจนเต็มแถว เมื่อคนสุดท้าย
นั่งที่ หัวหน้าห้องก็บอกให้ทุกคนพนมมือ ท่องปฏิญาณ...ข้าวทุกจาน อาหารทุกอย่าง อย่ากิน
ทิ้งขว้าง

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 18)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าตัวละครในนวนิยายในฐานะนักเรียนทุกคนต่างรู้จักหน้าที่ของ
ตนเอง จะเห็นได้จากข้อความ “กิจวัตรประจำวันตั้งทุกคนทยอยพากันไปโรงอาหาร” ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม
เห็นได้จากข้อความ “ต่อแถวยาวเหยียด เพื่อตักอาหารใส่ถาดหลุม” และกล่าวคำปฏิญาณก่อนรับประทานอาหาร
อาหาร พฤติกรรมเหล่านี้สื่อให้เห็นถึงวินัยของตัวละครที่ปฏิบัติตามระเบียบของทางโรงเรียนอย่าง
เคร่งครัด

“ครามสวัสดิ์ครูเวรประจำวัน ก่อนออกไปรอลุงจรรยาให้สัญญา
รถหยุดและโบกมือให้ข้ามไปได้ ครามข้ามถนน เดินตรงกลับบ้าน ไม่เถลไถลไปไหน”

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 20)

การปฏิบัติตามกฎจราจรเป็นการเคารพกฎหมายที่ตัวละครแสดงออกทางพฤติกรรม โดยที่เขาหยุดรอ
สัญญาณจากนายจราจรที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ เมื่อได้รับสัญญาณความปลอดภัยเขาจึงข้ามถนน ดังจะเห็นได้จาก
ข้อความ “ก่อนออกไปรอลุงจรรยาให้สัญญา รถหยุดและโบกมือให้ข้ามไปได้ ครามข้ามถนน” ซึ่งเป็น
พฤติกรรมที่สื่อถึงวินัยด้านการใช้ถนน

“หลังกินข้าวเสร็จ ครามเก็บจานไปล้างในครัว หน้าที่เขา คือ ล้างจานทุกครั้งหลังอาหาร
พอวันเสาร์ อาทิตย์ก็จะช่วยพ่อตากผ้า เก็บผ้ามาพับหรือทำความสะอาดบ้าน ถ้าวันไหนเลิก
เรียนเร็วก็จะรดน้ำต้นไม้”

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 26)

ตัวละครคราม เป็นตัวละครที่รู้จักหน้าที่ของตนเองเสมอ ดังจะเห็นได้จากข้อความ “หลังกินข้าวเสร็จ ครามเก็บจานไปล้างในครัว หน้าที่เขา คือ ล้างจานทุกครั้งหลังอาหาร” และรวมไปถึงงานอื่น ๆ ที่เขาสามารถทำได้ โดยที่ผู้เป็นพ่อไม่ต้องร้องขอ หรือสั่งให้ทำ จะเห็นได้จากข้อความ “พอวันเสาร์ อาทิตย์ก็จะช่วยพ่อตากผ้า เก็บผ้ามาพับ หรือทำความสะอาดบ้าน ถ้าวันไหนเลิกเรียนเร็วก็จะรดน้ำต้นไม้” แสดงให้เห็นถึงการที่ตัวละครรู้จักหน้าที่ และปฏิบัติตามแบบอย่างในฐานะลูกที่ดีของพ่อแม่

เมื่อถึงเวลาเข้านอน พ่อจะเดินไปส่งเขาที่ห้องนอนเป็นประจำ เพราะเวลาพักผ่อนของคราม คือ เวลาสามทุ่ม เมื่อถึงเวลาเข้านอน ครามจะรู้ตัวทันทีโดยไม่ต้องรอให้พ่อบอกเมื่อนาฬิกาบอกเวลาสามทุ่ม ถึงเวลาเข้านอนแล้ว พ่อจะเดินขึ้นบันไดไปส่งครามที่ห้องนอน

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 27)

ดึกแล้ว แต่ภาพยังไม่เสร็จ เมื่อครามหันไปมองนาฬิกา เขาเก็บภาพลงในแฟ้มกระโดดขึ้นเตียงนอนเพราะใกล้เวลานอน เขายังต้องปิดบังพ่อเรื่องนี้ เมื่อไฟในห้องปิดลง ครามพยายามข่มตาหลับไม่ให้พ่อผิดสังเกต ทั้งที่ความจริงอยากลุกจากเตียงไปวาดรูปต่อ แต่แล้วเมื่อถึงเวลาเข้านอน เด็กชายก็ฝึกลี้นหลับไป

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 136)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ตัวละครครามเป็นตัวละครที่รู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติตามข้อตกลงในครอบครัวอย่างเคร่งครัด จะเห็นได้จากข้อความ “เมื่อถึงเวลาเข้านอน พ่อจะเดินไปส่งเขาที่ห้องนอนเป็นประจำ เพราะเวลาพักผ่อนของคราม คือ เวลาสามทุ่ม เมื่อถึงเวลาเข้านอน ครามจะรู้ตัวทันทีโดยไม่ต้องรอให้พ่อบอกเมื่อนาฬิกาบอกเวลาสามทุ่ม” และ “เมื่อครามหันไปมองนาฬิกา เขาเก็บภาพลงในแฟ้มกระโดดขึ้นเตียงนอนเพราะใกล้เวลานอน” ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนับว่าเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย

3. คุณลักษณะด้านการใฝ่เรียนรู้

ตัวละครในวรรณกรรมที่มีลักษณะแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง

แต่ที่พิเศษสุดสำหรับคราม คือห้องสมุด...ครามเดินไปยังชั้นหนังสือหมวดวิทยาศาสตร์ หยิบหนังสือที่อ่านค้างไว้ออกมา เรื่อง วิทยาศาสตร์น่ารู้ ตอน ฝนเกิดจากอะไร

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 18-19)

ครามใช้เวลาช่วงเที่ยงไปกับห้องสมุดอีกเช่นเคย แต่คราวนี้หยิบหนังสือศิลปะขึ้นมาอ่านแทน ศึกษาว่าการวาดให้สวยต้องทำอย่างไร การวาดรูปให้สวยต้องมีการแรเงา มีแสง มีเงา มีมิติ มีสี มีอะไรมากมายที่ครามเองก็ไม่เข้าใจ แต่ก็พยายาม นี่เป็นหนึ่งในไม่กี่ครั้งที่ครามยืมหนังสือให้ครูบรรณารักษ์ซึ่งนาน ๆ ครั้งจะอยู่ประทับตรายืมหนังสือ

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 53)

จากข้อความข้างต้น ที่นำเสนอให้เห็นว่าตัวละครครามมีความใฝ่เรียนรู้ แม้ว่าเขาจะมีอุปสรรคในการเรียนวิชาศิลปะ แต่เขายังมีความสนใจความรู้ด้านอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จาก “ครามเดินไปยังชั้นหนังสือหมวดวิทยาศาสตร์ หยิบหนังสือที่อ่านค้างไว้ออกมา เรื่อง วิทยาศาสตร์น่ารู้ ตอน ฝนเกิดจากอะไร” เมื่อเขาต้องการเรียนรู้เทคนิคการวาดภาพเพิ่มเขาก็เลือกที่จะหาความรู้ในวิชาศิลปะจากการอ่านหนังสือ ดังจะเห็นจากข้อความ “ครามใช้เวลาช่วงเที่ยงไปกับห้องสมุดอีกเช่นเคย แต่คราวนี้หยิบหนังสือศิลปะขึ้นมาอ่านแทน ศึกษาว่าการวาดให้สวยต้องทำอะไร การวาดรูปให้สวยต้องมีการแรเงา มีแสง มีเงา มีมิติ มีสี มีอะไรมากมายที่ครามเองก็ไม่เข้าใจ แต่ก็พยายาม นี่เป็นหนึ่งในไม่กี่ครั้งที่ครามหยิบหนังสือให้ครูบรรณารักษ์” ซึ่งพฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออกนี้เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้

เมื่อล้างจานเสร็จ ครามจะกลับมาที่ห้องกลาง นั่งบนโซฟาข้างพ่อ พ่อดูข่าวจนถึงหนึ่งทุ่มและเปลี่ยนให้ครามเป็นคนถือรีโมทบ้าง ครามเลือกดูช่องสารคดี เขากับพ่อจะนั่งดูทีวีด้วยกันเงียบ ๆ เว้นเสียแต่สงสัย ครามจะถามพ่อ บางครั้งพ่อก็รู้ บางครั้งพ่อก็ไม่รู้ แต่บอกว่าจะค้นข้อมูลดูให้ แล้วพ่อก็เข้ามาพ่อก็กลับมาตอบครามเสมอ

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 27)

นอกจากการหาความรู้จากการอ่านหนังสือแล้ว ตัวละครครามยังมีความใฝ่เรียนรู้ในสื่อต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากข้อความ “ครามเลือกดูช่องสารคดี” เมื่อเกิดข้อคำถาม เขาจะถามผู้เป็นพ่อผู้สามารถให้คำตอบได้ หากบางครั้งไม่สามารถให้คำตอบได้ ตัวละครผู้เป็นพ่อจะไปหาคำตอบให้ จะเห็นได้จากข้อความ “เขากับพ่อนั่งดูทีวีด้วยกันเงียบ ๆ เว้นเสียแต่สงสัย ครามจะถามพ่อ บางครั้งพ่อก็รู้ บางครั้งพ่อก็ไม่รู้ แต่บอกว่าจะค้นข้อมูลดูให้ แล้วพ่อก็เข้ามาพ่อก็กลับมาตอบครามเสมอ” ลักษณะและพฤติกรรมของตัวละครทั้งสองแสดงออกถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์การใฝ่เรียนรู้

ครามคิดถึงกระดาษสีขาวว่างเปล่าได้ไต่เต้ อุปกรณ์ซึ่งทั้งร่างไว้ในห้องนอนและช่องว่างบนใบรายชื่อการส่งงานในวิชาศิลปะ เขาอาจเริ่มตรงนั้นเรียนรู้ไปตามที่ครูเคยสอน

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 70)

เมื่อครามต้องการจะส่งภาพวาดเข้าประกวด แต่เขาไม่มีความรู้ในการวาดภาพเลย เพราะตลอดเวลาที่ผ่านมาเขาปิดกั้นตัวเองที่จะเรียนรู้มัน ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่เขาอยากจะเริ่มเรียนรู้ทักษะการวาดภาพ เขาคิดที่จะเริ่มเรียนรู้จากการทำงานวิชาศิลปะที่ครูเคยสอน ดังจะเห็นได้จากข้อความ “เขาอาจเริ่มตรงนั้นเรียนรู้ไปตามที่ครูเคยสอน” การทบทวนและเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมของตัวละครครามเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการใฝ่เรียนรู้

เขามั่นบอกเขา “ครูรู้เคยสอนไล่สีน้ำ ครูบอกว่าตรงไหนอยากให้อ่อนให้ลงน้ำเยอะ อยากให้ไล่สีต้องรีบลงสี แล้วพู่กันแตะน้ำนิดหนึ่ง นิดหนึ่งนะ แล้วระบายตรงสีเดิม ค่อย ๆ นะ ค่อย ๆ

แบบนี้” เด็กหญิงค่อย ๆ ลากพู่กันแบบที่ครูสอนในห้อง ลากช้า ๆ เพื่อให้ครามดูเป็นตัวอย่าง
นั่นเป็นครั้งแรกที่ครามเข้าใจสีเข้มอ่อน เขาเห็นเป็นสีเข้มค่อย ๆ ละลายกลายเป็นสีขาว คราม
จำและฝึกจนมือของเขาจำสัมผัสได้ว่า ถ้าจะทำให้สีอ่อนเป็นอย่างไร จะทำให้สีเข้มนั้นทำ
อย่างไร หลังลงมือวาดสักพัก เขาก็เริ่มลงสี

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 100)

ตัวละครครามเรียนรู้ทักษะในการวาดภาพจากเพื่อนของเขา จะเห็นได้จากข้อความ “ขมิ้นบอกเขา
“ครูรู้เคยสอนไล่สีน้ำ ครูบอกว่าตรงไหนอยากให้อ่อนให้ลงน้ำเยอะ อยากให้ไล่สีต้องรีบลงสี แล้วพู่กันแต่ละ
ชนิดหนึ่ง ชนิดหนึ่งนะ แล้วระบายตรงสีเดิม ค่อย ๆ นะ ค่อย ๆ แบบนี้” เด็กหญิงค่อย ๆ ลากพู่กันแบบที่ครูสอน
ในห้อง ลากช้า ๆ” ครามต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมากในการทำ ความเข้าใจ ฝึกฝนและลงมือทำ จะเห็น
ได้ดังข้อความ “นั่นเป็นครั้งแรกที่ครามเข้าใจสีเข้มอ่อน เขาเห็นเป็นสีเข้มค่อย ๆ ละลายกลายเป็นสีขาว คราม
จำและฝึกจนมือของเขาจำสัมผัสได้ว่า ถ้าจะทำให้สีอ่อนเป็นอย่างไร จะทำให้สีเข้มนั้นทำอย่างไร
หลังลงมือวาดสักพัก เขาก็เริ่มลงสี” ซึ่งลักษณะและพฤติกรรมดังกล่าวมานี้เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์
การใฝ่เรียนรู้

ครามอีกอัก เขาเป็นเด็กขี้อาย ไม่ค่อยกล้า แต่เมื่อเห็นรอยยิ้มอ่อนโยนของครู
ครามสุดลมหายใจ บอกความในใจออกมา “ผ...ผมอยากให้ครูสอนวาดรูปให้หน่อยครับ”
ครูรู้จึ่กเล็กคิ้ว แต่เมื่อเห็นความมุ่งมั่นในดวงตาของลูกศิษย์เธอยิ้ม “ได้สิจ๊ะ”

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 128)

เมื่อไม่สามารถศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ตัวละครครามจึงขอความช่วยเหลือจากครู ให้สอนเขา
ภาพ โดยจะเห็นได้จากข้อความ “ครามอีกอัก เขาเป็นเด็กขี้อาย ไม่ค่อยกล้า แต่เมื่อเห็นรอยยิ้มอ่อนโยนของครู
รู้จึ่ก ครามสุดลมหายใจ บอกความในใจออกมา “ผ...ผมอยากให้ครูสอนวาดรูปให้หน่อยครับ” เขาพยายามก้าว
ผ่านความกลัวของตนเองและไม่นำข้อจำกัดของตนเองมาเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

ครามวาดรูปแล้วรูปเล่า เรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ จากครู ทั้งการเล่นสี การระบายน้ำให้ชุ่มก่อน
ลงสีหรือเปียกบนเปียก ครามตั้งใจเสมอ จนบางครั้งกังวลจนเครียด พอเป็นอย่างนั้น ครูรู้จึ่กจะ
บอกให้หยุดและให้เขากลับบ้าน ครูรู้จึ่กไม่เคยดูหรือว่า เมื่อเขาทำพลาด ครูคอยให้กำลังใจ
เสมอ สอนทีละขั้นอย่างช้า ๆ ทำซ้ำให้ดูจนครามจำขึ้นใจ และด้วยความตั้งใจของคราม ทำให้
ฝีมือพัฒนาทีละเล็กละน้อยจนกระทั่งวันหนึ่งที่ครามเห็นความแตกต่าง เขาดีใจ ยิ้มกว้างเลย
ทีเดียว

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 131)

เขาตั้งใจเรียนรู้และฝึกฝนเทคนิคต่าง ๆ ทำให้ความสามารถในการวาดภาพของเขาพัฒนาขึ้นเขา
เรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ จากครู จะเห็นได้จากข้อความ “ครามวาดรูปแล้วรูปเล่า เรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ จากครู
ทั้งการเล่นสี การระบายน้ำ ให้ชุ่มก่อนลงสีหรือเปียกบนเปียก ครามตั้งใจเสมอ” ถึงแม้ว่าอาจจะเกิดความกังวล
ทำให้เป็นอุปสรรคในการทำงาน แต่เขาก็ได้รับกำลังใจและคำแนะนำจากครูเสมอ ดังจะเห็นได้จาก

“จนบางครั้งกังวลจนเครียด พอเป็นอย่างนั้น ครูจึงจะบอกให้หยุดและให้เขากลับบ้าน ครูจึงไม่เคยดูหรือว่ามีเขาทำพลาด ครูคอยให้กำลังใจเสมอ สอนทีละขั้นอย่างช้า ๆ ทำซ้ำให้ดูจนครามจำขึ้นใจ และด้วยความตั้งใจของคราม ทำให้ฝีมือพัฒนาทีละเล็กละน้อย จนกระทั่งวันหนึ่งที่ครามเห็นความแตกต่าง” จะเห็นได้ว่าความใฝ่เรียนรู้ของตัวละครครามเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เขาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างตั้งใจ

4. คุณลักษณะด้านการอยู่อย่างพอเพียง

พฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ รับผิดชอบ อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

ครามคิด นึกทบทวน หลังจากไม่ได้วาดมานาน อุปกรณ์วาดรูปที่เคยมีคงหายไปหมดแล้ว คงต้องซื้อใหม่ ครามนึกไล่รายการ สีไม้ สีน้ำ กระดาษปอนด์ ดินสอและยางลบ เมื่อนึกดูว่าขาดอะไรบ้าง ครามเดินไปเปิดกระเป๋าสตางค์ของตัวเอง คำนวณคร่าว ๆ ถ้าเอาเงินในกระปุกมารวมด้วยก็น่าจะพอซื้อได้ครบ

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 52)

ตัวละครครามต้องการที่จะซื้ออุปกรณ์วาดภาพใหม่ เพราะของเดิมที่เคยมีหายไปหมดแล้วแต่เขาก็ไม่คิดที่จะขอเงินจากผู้เป็นพ่ออีก แต่กลับนึกถึงเงินที่เขามีอยู่เขาคิดด้วยเหตุผล และคิดอย่างรอบคอบถึงค่าใช้จ่ายที่ต้องการใช้ ดังจะเห็นได้จากข้อความ “ครามเดินไปเปิดกระเป๋าสตางค์ของตัวเอง คำนวณคร่าว ๆ ถ้าเอาเงินในกระปุกมารวมด้วยก็น่าจะพอซื้อได้ครบ” ลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียง

5. คุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน

ตัวละครแสดงออกทางพฤติกรรมที่สื่อให้เห็นถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม พยายามทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน

เด็กชายเท้าค้างใช้ความคิด ไขแล้ว ท้องฟ้า! วันไหนที่แม่แข็งแรง แม่จะขอให้พ่อพาออกมาข้างนอก ดูท้องฟ้าในวันนั้น บางครั้งแม่ออกมาเบาะ เบา ๆ เรียกครามมานั่งดูด้วยกัน ทั้งสองดูท้องฟ้าด้วยกันอยู่นาน บางครั้งพ่อก็ตามออกมาดูด้วย เขาตัดสินใจจับดินสอลากเส้นโค้งยาว เส้นโค้งต่อกันเป็นก้อนเมฆ ครามมองออกไปนอกหน้าต่าง มองดูท้องฟ้าวันนี้เป็นอย่างไร แล้วก้มหน้าก้มตาวาด วาดโดยไม่หยุด มีบ้างที่สลับหยิบยางลบมาลบส่วนที่เกินออกใช้เวลาอยู่นานก็วาดเสร็จ

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 9)

เมื่อเด็กชายได้รับมอบหมายให้วาดภาพ เขาคิดอยู่นานจึงตัดสินใจวาดภาพท้องฟ้า เขาวาดภาพอย่างตั้งใจ ดังจะเห็นได้จาก “ครามมองออกไปนอกหน้าต่าง มองดูท้องฟ้าวันนี้เป็นอย่างไร แล้วก้มหน้าก้มตาวาด

วาด วาดโดยไม่หยุด มีบ้างที่สลับหยิบยางลบมาลบส่วนที่เกินออกใช้เวลาอยู่นานก็วาดเสร็จ” พฤติกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความทุ่มเทในการทำงานซึ่งตรงกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน

เขาแอบวาดลงเส้นดินสออยู่ใต้โต๊ะ อาศัยช่วงที่ครูปล่อยให้ทำงาน ค่อย ๆ วาดร่างเส้นดินสอ บาง ๆ ครามวาดรูปท้องฟ้า เป็นท้องฟ้าของวันนี้ ท้องฟ้าในเดือนกรกฎาคม ยังคงมีเมฆก้อนโตสลับกับริ้วบางและยังสว่างจ้าสดใส สมกับเป็นรอยต่อของหน้าร้อนกับสายฝน ปลายพู่กันแตะกระดาษ ระบายตรงท้องฟ้าก่อน ครามอยากให้สีของฟ้าเข้ม ๆ จึงแต่น้ำน้อย ท้องฟ้าของครามเปลี่ยนจากสีขาวกลายเป็นสีที่เข้มเรื่อย ๆ ใกล้เคียงกับท้องฟ้าที่เขาเห็นเป็นประจำ ครามไม่รู้ตัวเลยว่ากำลังเพลิดเพลินมากเพียงใด แต่เมื่อภาพนี้เสร็จสมบูรณ์ก็ไม่มีเสียงของเด็กนักเรียน ไม่มีเสียงดนตรีของวงดุริยางค์ มีแต่เสียงลมหวีดหววนกการ้อง ครามมองภาพที่ตัวเองวาดด้วยความภาคภูมิใจ

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 54)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสุขเมื่อเขาได้วาดภาพและเขามีความทุ่มเทอย่างมาก เขาตั้งใจวาดภาพจนเสร็จ เขาเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ดังจะเห็นได้จากข้อความ “ครามไม่รู้ตัวเลยว่ากำลังเพลิดเพลินมากเพียงใด แต่เมื่อภาพนี้เสร็จสมบูรณ์ก็ไม่มีเสียงของเด็กนักเรียน ไม่มีเสียงดนตรีของวงดุริยางค์ มีแต่เสียงลมหวีดหววนกการ้องครามมองภาพที่ตัวเองวาดด้วยความภาคภูมิใจ” ซึ่งลักษณะดังกล่าวตรงกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน

วันนี้เขาเลือกทำงานวิชาศิลปะที่ค้างเอาไว้ ส่วนการบ้านวิชาอื่น ๆ จะเก็บไว้ทำที่บ้านแทน ครามขมกเขม้นกับการวาดรูปจนบังภาพที่วาดมิด ไม่ว่าขมกจะพยายามชะเง้อมองอย่างไรก็มองไม่เห็น จนต้องยอมถอยมาแล้วทำการบ้านของตัวเอง

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 73)

จากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่าตัวละครครามเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ทุ่มเทกับการทำงานและเรียงลำดับความสำคัญของการทำงาน ดังจะเห็นได้จาก “วันนี้เขาเลือกทำงานวิชาศิลปะที่ค้างเอาไว้ ส่วนการบ้านวิชาอื่น ๆ จะเก็บไว้ทำที่บ้านแทน” และมีความตั้งใจในการทำงานด้วย ดังจะเห็นได้จาก “ครามขมกเขม้นกับการวาดรูปจนบังภาพที่วาดมิด” จากลักษณะและพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นเป็นพฤติกรรมที่เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน

คราวนี้ครามวาดหัวข้อวงสี่ โดยมีขมกคอยช่วยบอกสีที่ใช้ โดยแยกสีที่ระบายลงในช่องจานสี ถ้าไม่พอก็เอามาเพิ่มจนใส่ครบทุกสี เพื่อไม่ให้ครามสับสนอีก “งานชิ้นสุดท้ายแล้วเนอะ” ขมกมองวงสีสามชั้น ค่อย ๆ เป็นรูปเป็นร่าง “พรุ่งนี้มีคาบศิลปะ อย่าลืมเอาไปส่งนะ” ครามมองขมกสลับกับภาพวงกลมครึ่งเสี้ยวที่

ระบายค้างเอาไว้ นี่เป็นงานชิ้นสุดท้ายที่ค้างค้างไว้ เขามักบอกขมื่นว่างานเสร็จเมื่อไร เขาจะไปส่งครูรู้ด้วยตัวเอง

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 90)

ตัวละครครามเป็นตัวละครที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงานเป็นอย่างมาก เขาพยายามทำงานให้สำเร็จลุล่วงตามลำดับ เขาทำงานวิชาศิลปะตั้งแต่ชั้นแรกเรื่อยมาจนถึงงานชิ้นสุดท้าย ซึ่งเป็นงานที่เขาต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมาก ลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ดังจะเห็นได้จาก “ครามนี้ครามวาดหัวข่วงสี โดยมีขมื่นคอยช่วยบอกสีที่ใช้ โดยแยกสีที่ระบายลงในช่องจานสี ถ้าไม่พอก็เอามาเพิ่มจนใส่ครบทุกสี เพื่อไม่ให้ครามสับสนอีก “งานชิ้นสุดท้ายแล้วเนอะ...ครามมองขมื่นสลับกับภาพวงกลมครึ่งเสี้ยวที่ระบายค้างเอาไว้ นี่เป็นงานชิ้นสุดท้ายที่ค้างค้างไว้”

ครามตั้งใจวาดรูปนี้มากกว่ารูปไหน ๆ เขาตั้งใจเสียจนไม่แม้แต่จะเงยหน้ามองนาฬิกาและใช้เวลาทั้งช่วงเช้าพักกลางวันและหลังเลิกเรียนค่อย ๆ แต้มสีลงในภาพ ถึงแม้สีน้ำจะเป็นสีจืดจางทั้งไว้มักเดียวก็แห้ง จะระบายซ้ำก็เกิดเป็นรอยต่อ แต่ครามกลับใจเย็นค่อย ๆ ลากพู่กันครามจุ่มสีที่ผสมขึ้นมา...สีฟ้าของเขาเพียงคนเดียว สีฟ้าที่ไม่ใช่ของใครที่ไหน และแปลกยิ่งกว่าใคร หลายครั้งที่ขมื่นกับอัคริจะโงกหน้ามามองด้วยความสงสัย แต่ครามไม่กลัวสายตาแบบนั้นอีกแล้ว หัวใจเขาพองโตเมื่อมีคนมองด้วยความสนใจ เด็กชายไม่รู้ตัวว่าภาพท้องฟ้าของเขากินเวลานานแค่ไหน แต่เมื่อเงยหน้ามองนาฬิกาซึ่งติดไว้หน้าห้อง เข้มยวซีเลขสิบสอง เข้มสันซีเลขสี่ แต่นั่นไม่สำคัญอีกต่อไปแล้ว เขาว่างภาพที่เสร็จสมบูรณ์ไว้บนโต๊ะครูรู้

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 136)

ความตั้งใจของตัวละครครามที่ต้องการวาดภาพท้องฟ้าในแบบที่ตนเองเห็น เขาตั้งใจทำอย่างใจเย็นพยายามและทุ่มเทอย่างหนักและทำงานให้สำเร็จลุล่วงตามเวลาที่กำหนด จะเห็นได้จากข้อความ “ครามตั้งใจวาดรูปนี้มากกว่ารูปไหน ๆ เขาตั้งใจเสียจนไม่แม้แต่จะเงยหน้ามองนาฬิกาและใช้เวลาทั้งช่วงเช้าพักกลางวันและหลังเลิกเรียน” “เด็กชายไม่รู้ตัวว่าภาพท้องฟ้าของเขากินเวลานานแค่ไหน แต่เมื่อเงยหน้ามองนาฬิกาซึ่งติดไว้หน้าห้อง เข้มยวซีเลขสิบสอง เข้มสันซีเลขสี่ แต่นั่นไม่สำคัญอีกต่อไปแล้ว เขาว่างภาพที่เสร็จสมบูรณ์ไว้บนโต๊ะครูรู้” จากพฤติกรรมที่ปรากฏเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน

6. คุณลักษณะด้านรักความเป็นไทย

ตัวละครแสดงพฤติกรรมที่สื่อถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าร่วมอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทยขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมมีความกตัญญูต่เวที ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมแสดงออกถึงความเป็นไทย

คาบแรกของวัน คือ วิชาศิลปะ ครูจะแจกกระดาษให้คนละหนึ่งแผ่นให้วาดอะไรก็ได้ตามที่อยากวาด ครามตื่นเต้น เขาชอบวาดรูปมากที่สุด ครามอดใจรอไม่ไหว ทันทีที่ครูวางกระดาษบนโต๊ะ เขาพนมมือไหว้ขอบคุณแบบที่พ่อและแม่สอนเสมอ

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 9)

ครามตอบกลับด้วยเสียงอ่อนแรง ค่อย ๆ เก็บของใส่กระเป๋ารูดซิปปิดอย่างดีก่อนหันไปยกมือไหว้ลา แม่แซ่ที่เย็บผ้าอยู่ ขมื่นขมวดคิ้ว ไม่เข้าใจว่าครามเป็นอะไร แต่เมื่อเห็นว่าเด็กชายจะไปก็ไม่อยากห้าม

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 68)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ด้วยการทำความเคารพ ยกมือไหว้ทักทาย อำลาหรือขอบคุณ กับผู้ที่อาวุโส ตามที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมาจากครอบครัว ดังจะเห็นได้จาก “พื้นที่ที่ครูวางกระดาชบนโต๊ะ เขาพนมมือไหว้ขอบคุณแบบที่พ่อและแม่สอนเสมอ” และ “ค่อย ๆ เก็บของใส่กระเป๋ารูดซิปปิดอย่างดี ก่อนหันไปยกมือไหว้ลา แม่แซ่ที่เย็บผ้าอยู่” พฤติกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านรักความเป็นไทย

7. คุณลักษณะด้านการมีจิตสาธารณะ

ตัวละครแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

พ่อเคยเล่าให้ฟังว่า เมื่อตอนที่ตรนี่เคยเป็นของคุณตาใจดีท่านหนึ่ง คุณตาท่านนั้นมีที่ดินอยู่มาก จึงแบ่งขายให้คนอื่นในราคาถูกและบริจาคที่ดินบางส่วนให้กับชุมชนและที่ดินส่วนนั้นก็กลายเป็นโรงเรียนประจำชุมชนที่ครามเรียนอยู่

(รุจรวี นาเอก, 2561, หน้า 20)

จากตัวอย่างข้างต้น เล่าถึงผู้ที่มีจิตสาธารณะที่บริจาคทรัพย์ส่วนตัวให้แก่สาธารณประโยชน์ ดังจะเห็นได้จากข้อความ “เมื่อตอนที่ตรนี่เคยเป็นของคุณตาใจดีท่านหนึ่ง คุณตาท่านนั้นมีที่ดินอยู่มาก จึงแบ่งขายให้คนอื่นในราคาถูกและบริจาคที่ดินบางส่วนให้กับชุมชนและที่ดินส่วนนั้นก็กลายเป็นโรงเรียนประจำชุมชนที่ครามเรียนอยู่” การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีจิตสาธารณะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปรากฏในนวนิยาย เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น พบว่ามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปรากฏ 7 ประการ ได้แก่

1. คุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์สุจริต ในนวนิยายนำเสนอให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของตัวละครและบทสนทนาของตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาตามความรู้สึกที่ไร้เดียงสาของตัวละคร

2. คุณลักษณะด้านความมีวินัย ในนวนิยายนำเสนอให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของตัวละคร บทสนทนาและสถานการณ์ที่ตัวละครเผชิญในเรื่องการปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางโรงเรียน กฎจราจร แม้แต่ระเบียบทางสังคม และข้อตกลงภายในครอบครัว

3. คุณลักษณะด้านการใฝ่เรียนรู้ ในนวนิยายนำเสนอให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของตัวละครและบทสนทนาของตัวละครที่มีการใฝ่หาความรู้หลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการอ่านจากหนังสือ การดูสารคดี การขอคำแนะนำจากครู เพื่อน หรือคนในครอบครัวและยังมีความตั้งใจ มีความพยายามที่จะเรียนรู้การวาดภาพเพื่อเอาชนะอุปสรรคของตนเอง

4. คุณลักษณะด้านการอยู่อย่างพอเพียง ในนวนิยายนำเสนอให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของตัวละครเป็นผู้ที่มีความรอบคอบในการใช้จ่ายและใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล

5. คุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ในนวนิยายนำเสนอให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของตัวละครเป็นผู้ที่มีความพยายามในการทำงาน มีความตั้งใจ ทุ่เมเท มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อให้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมายและมีความภาคภูมิใจในตนเอง

6. คุณลักษณะด้านรักความเป็นไทย ในนวนิยายนำเสนอให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของตัวละครแสดงออกถึงความเป็นไทย เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยตามที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมาจากพ่อและแม่ ให้เกียรติผู้ที่มีคุณวุฒิและวัยวุฒิที่สูงกว่าเสมอ

7. คุณลักษณะด้านการมีจิตสาธารณะ ในนวนิยายนำเสนอให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของตัวละครที่บริจาคทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อสาธารณประโยชน์ ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปรากฏในวรรณกรรม เรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น ปรากฏคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 7 ประการ ซึ่งสอดคล้องกับภควรรณ นาคสิงห์ (2557) ซึ่งวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งปรากฏคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครบทั้ง 8 ประการ และยังสอดคล้องกับสุภัชฌาน ศรีเอี่ยม และจันทร์ฤดี ภาคทอง (2563) ซึ่งวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่ปรากฏในสุภาจิต สอนหญิง ปรากฏคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครบทั้ง 8 ประการ

งานวิจัยดังกล่าวมีการวิเคราะห์ตัวบทที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ตัวบทในงานวิจัยดังกล่าวเป็นวรรณคดีและวรรณกรรมที่ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนตามหลักสูตร ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยเล่มนี้ที่ใช้ตัวบทเป็นวรรณกรรมเยาวชนที่ไม่ได้ถูกกำหนดให้อยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องศึกษา ดังนั้น ผู้ปกครอง เยาวชน ผู้อ่านหรือผู้ที่ต้องการศึกษา สามารถเลือกได้ตามความสนใจ อีกทั้งมีเนื้อหาให้เลือกอย่างหลากหลาย ในขณะเดียวกันก็ได้แก่งคิดในเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปพร้อมกันด้วย เนื่องจากเนื้อหาดังกล่าวได้ถูกสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้อย่างแยบยล

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ กับวรรณกรรมหรืองานเขียนในด้านอื่น ๆ

2. ศึกษาวรรณกรรมเยาวชนในมิติอื่น เช่น การศึกษาภาพสะท้อน ความรุนแรงในวรรณกรรมรวมถึงการนำเนื้อหาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). **การพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมประชาชนประจำปี 2550**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- รุจรวี นาเอก. (2561). **เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559**. สืบค้น 4 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=5748&filename=develop_issue.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564**. สืบค้น 4 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue.
- สุภัชฌา ศรีเอี่ยม และจันทร์ฤดี ภาคตอน. (2563). **วิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการที่ปรากฏในสุภาสิตสอนหญิง**. มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์, 8(2), 93-103.
- ภควรรณ นาคสิงห์. (2557). **การวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Shi Weihong. (2558). **ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมของ งามพรรณ เวชชาชีวะ**. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.